

กระบวนการมีส่วนร่วมในการสืบทอดพิธีกรรม อัญเชิญพระกิว hong tai te ต่อออกแห่รอบเมือง

A Participatory Process in the Inheritance of Local Ritual of the Kiu Hong Tai Te Procession

- เจษฎา นิลสงวนเดชะ
- สาขาภาษาจีน
- คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
-
- **Jessada Ninsa-nguandecha**
- Department of Chinese
- School of Humanities and Applies Arts
- University of The Thai Chamber of commerce
- E-mail: wo.ai.dami@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาการสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิว hong tai te ต่อออกแห่รอบเมืองของชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ในงานบุญประเพณีถือศีลกินผักประจำปีของศาลเจ้าอ่องเอี้ย จังหวัดตรังเป็นหลัก จากการศึกษาพบว่า ขบวนแห่พระกิว hong tai te เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ชาวจังหวัดตรังเชื่อว่า การอัญเชิญพระกิว hong tai te ต่อออกโปรดสาธุชนจะทำให้บ้านเมืองสงบสุข เกิดความเป็นสิริมงคล ส่งผลให้สาธุชนผู้ศรัทธาประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ดังนั้น ผู้คนในจังหวัดตรังจากทุกสาขาอาชีพทั้งภาครัฐและเอกชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในงานบุญประเพณีนี้ โดยร่วมกันวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนแห่จนจบพิธี การร่วมกันจัดพิธีกรรมนี้ยังทำให้คนในจังหวัดตรังเกิดความสามัคคีและความผูกพันต่อกัน

คำสำคัญ: กระบวนการมีส่วนร่วม พิธีกรรมแห่เจ้ารอบเมือง พระกิว hong tai te

Abstract

This article presents a critical analysis of the inheritance of the Kiu Hong Tai Te procession, which is a local ritual of Hokkien Chinese at the Kew Ong Yeah Shrine in Trang province during their vegetarian practice tradition. The recent study found that the Kiu Hong Tai Te procession began in B.E. 2454 and continued until the present time. Trang people believe that the procession will contribute to peace and prosperity in society. As a result, those who participate in the procession will be successful in life. This explains why all Trang people, regardless of age or profession, are willing to join the procession. They work together and voluntarily put collective efforts to plan and launch this procession. Most importantly, the procession serves as an effective cultural measure to foster friendship and solidarity in Trang society.

Keywords: Participatory Process, Goddess Procession Ritual, Kiu Hong Tai Te

บทนำ

ชาวจีนที่เมืองตรังเดินทางอพยพมาจากมาตุภูมิ โดยอาศัยเรือสำเภา และเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะชาวจีนฮกเกี้ยน เดินทางมาสู่หัวเมืองมลายูแล้วเดินทางต่อมาที่ฝั่งทะเลเมืองตรัง คือ ท่าเรือกันตัง (อำเภอกันตังปัจจุบัน) และท่าจีน (ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมืองตรังปัจจุบัน) บ้างเข้ามาทางปากอ่าวแม่น้ำปะเหลียน ตั้งชุมชนที่หยงสตาร์ พังยาว ท่าข้าม (อำเภอปะเหลียน) และย่านตาขาว (เดิมอยู่ในเขตอำเภอกันตัง) (ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2556: 69) หลังจากที่ชาวจีนฮกเกี้ยนเดินทางอพยพเข้าสู่ท่าเรือกันตังแล้ว ธรรมเนียมปฏิบัติของพื้นที่ฮกเกี้ยนก็ถูกเผยแพร่เข้ามา พร้อมกับการย้ายถิ่นฐานโดยผ่านเส้นทางของแม่น้ำท่าจีน หรือที่เรียกว่า แม่น้ำตรัง และได้รับการสืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในธรรมเนียมปฏิบัตินั้น ก็คือ การถือศีลกินผัก ซึ่งได้จัดขึ้นเป็นครั้งแรกในจังหวัดตรัง เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2400 ในพื้นที่ของวัดปอนด์หรือวัดประสิทธิชัยในปัจจุบัน โดยในการจัดพิธีการดังกล่าว มีผู้ที่ได้รับการจารึกว่าเป็นผู้ริเริ่มในการประกอบพิธีกรรมการถือศีลกินผักได้แก่ กังห้ามโล่ โก้ยซาปี หลิมก๊กจ้วย ป้อตั้งโล่ เปาะจั้ง และหลิมอ้วก จนต่อมาในปี พ.ศ. 2423 การประกอบพิธีงานถือศีลกินผักย้ายจากวัดปอนด์มาที่ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยในปัจจุบัน ถือว่าเป็นศาลเจ้าแห่งแรกในจังหวัดตรังที่จัดให้มีพิธีถือศีลกินผักสืบสานประเพณีโบราณอันศักดิ์สิทธิ์ต่อกันมายาวนาน (ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย, ม.ป.ป.) และต่อมาก็มีศาลเจ้าอื่น ๆ เกิดขึ้น ประเพณีถือศีลกินผักก็ได้แพร่กระจายสู่พื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน

ประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติ และพิธีกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบทางฮกเกี้ยนสะท้อนให้เห็นธรรมเนียม

ปฏิบัติที่เกิดจากการผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับศาสนาเต๋า ซึ่งพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีต้นกำเนิดมาจากศาสนาเต๋า ขณะเดียวกันยังได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาหายานด้วย ในช่วงปลายสมัยราชวงศ์ชิง วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมพื้นถิ่นจังหวัดตรัง เนื่องจากคนจีนเมื่ออพยพไปอยู่ประเทศใด จะนำความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของตนไปใช้ในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ดังที่มานพ ถนอมศรี (2530: 58) อธิบายไว้ว่า “คนจีนเป็นชนชาติที่ฝังใจในอดีตและยึดมั่นในวัฒนธรรมของตนอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ใด ก็ยังคงดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของชาติตนตลอดมา ศิลปวัฒนธรรมจีนจึงกระจายกว้างในทุกถิ่นที่จีนอพยพไปตั้งรกรากอยู่ นับตั้งแต่ธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ” สิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนจีนให้อยู่รวมกันในความแปลกใหม่ของชุมชนนั้น คือ การสร้างศาลเจ้า สำหรับบูชาเทพเจ้าที่ตนเลื่อมใสศรัทธา เช่น ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง สร้างขึ้นตามแบบฉบับของจีนฮกเกี้ยนโบราณ เพื่อเป็นที่ประดิษฐานของพระกิวทองใต้เต่ การห่อหุ้มเข้ามาของผู้คนจากมณฑลฮกเกี้ยนสู่จังหวัดตรัง จึงเป็นจุดเริ่มต้นของพิธีกรรมแบบจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่จังหวัดตรัง ทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่มาจากจีนเกิดการผสมผสานกับความเชื่อท้องถิ่นของชาวตรัง ก่อให้เกิดรูปแบบและเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์อย่างลงตัว ได้รับการสืบทอดจนมาถึงทุกวันนี้

ชาวตรังมีความสัมพันธ์กับพระกิวทองใต้เต่เป็นอย่างมาก และมีพิธีกรรมที่แสดงออกถึงความเชื่อที่มีต่อพระกิวทองใต้เต่อย่างเต็มความศรัทธา คือ การอัญเชิญพระกิวทองใต้เต่ออกแห่ไปรอบเมือง เพื่อให้สาธุชนผู้ศรัทธาได้สักการะ และตั้งโต๊ะไหว้ที่หน้า

บ้านเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่บ้านและครอบครัว
 สาธุชนที่มีความศรัทธามากจะถวายเป็นพุทธบูชา
 กัมมัตถะจะจรดพื้นถวายความเคารพ เห็นได้ว่า ความ
 เชื่อเป็นวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดและ
 พฤติกรรมของผู้ที่ความเชื่อนั้นอย่างลึกซึ้ง เมื่อบุคคล
 มีความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมเป็นเหตุจูงใจให้เกิด
 การกระทำหรือพฤติกรรมที่ตอบสนองความเชื่อนั้น
 สำหรับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
 การอนุรักษ์และสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทอง
 ไต่เต่ออกแห่รอบเมือง ผู้ศึกษาจะใช้เป็นกรอบใน
 การทำความเข้าใจการอนุรักษ์รูปแบบขบวนแห่พระ
 กิวทองไต่เต่ ออกโปรดสาธุชนในประเพณีถือศีลกินผัก
 ของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง นอกจากนี้ยังใช้
 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ศรัทธา รูปแบบ
 ของการมีส่วนร่วม มาเป็นแนวทางในการศึกษาการ
 อนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาจีนจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีก
 รุ่นหนึ่ง เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึก ให้เด็ก เยาวชน และ
 ประชาชน เกิดความตระหนัก ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมใน
 การอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีโบราณอันศักดิ์สิทธิ์
 ให้คงอยู่คู่ชุมชนสืบไป บทความนี้ใช้วิธีการศึกษาด้วย
 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ควบคู่กับการสังเกต
 แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใน
 พิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองไต่เต่ออกแห่รอบเมือง
 โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้รู้
 (ผู้ถ่ายทอดวิชาการประกอบพิธีกรรม) กลุ่มผู้ปฏิบัติ
 (ผู้ประกอบพิธีกรรม) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (ผู้ร่วม
 พิธีกรรมรุ่นอาวุโส) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ
 วิเคราะห์เชิงบรรยาย

1. ความเป็นมาของพิธีกรรมอัญเชิญพระ กิวทองไต่เต่ออกแห่รอบเมือง

พระกิวทองไต่เต่ (九皇大帝) คือ เทพเจ้า 9
 พระองค์แห่งประเพณีกินเจเดือนเก้าของชาวจีน

ฮกเกี้ยน ปรากฏพระนามในคัมภีร์ของศาสนาเต๋า
 ชื่อ “คัมภีร์ไท่ซางเสวียนหลิงเปียวโต่วเป็นมิ่งเยียน
 เชิงเจินจิง” 《太上玄灵北斗本命延生真经》 ซึ่ง
 ประกอบด้วย 1. เทพหยางหมิงทานกลางไท่ซิงจวิน
 (阳明贪狼太星君) 2. เทพอินจิงจวีเหมินเยวี่ยน
 ซิงจวิน (阴精巨门元星君) 3. เทพเจินเหรินลู่ฉุน
 เจินซิงจวิน (真人禄存真星君) 4. เทพเสวียนหมิง
 เหวินฉวีหนีวซิงจวิน (玄冥文曲纽星君) 5. เทพ
 ตานเยวี่ยนเหลินเจินกัซซิงจวิน (丹元廉贞纲星
 君) 6. เทพเป่ย์จู้ฉู่ฉวีจี้ซิงจวิน (北极武曲纪星
 君) 7. เทพเทียนกวานไท่จวินกวานซิงจวิน (天关
 破军关星君) 8. เทพต้งหมิงว่ายฝูซิงจวิน (洞明
 外辅星君) และ 9. เทพอินกวงเน่ย์ซิงจวิน (隐光
 内弼星君)

การแห่เทพเจ้าไปตามสถานที่ต่าง ๆ นั้น ในภาษา
 จีน เรียกว่า “เร่จิ้งสวินโฮยว” (绕境巡游) หรือ
 “ซุ สวินเร่จิ้ง” (出巡绕境) การอัญเชิญ
 เทพเจ้าออกแห่รอบเมืองหรือรอบพื้นที่ใด ๆ ในท้องถิ่น
 มณฑลฮกเกี้ยนและไต้หวันส่วนใหญ่จะเรียกว่า ซุด
 สุน (出巡) หรือ “ซุดหิว” (出游) แต่ชาวตรัง
 จะเรียกกันว่า “พระออกเที่ยว” เปรียบเสมือนองค์
 จักรพรรดิออกตรวจราชการตามท้องที่ต่าง ๆ เพื่อ
 แสดงพระราชอำนาจและควบคุมการบริหารประเทศ
 ด้วยพระองค์เอง หรืออาจจะส่งผู้แทนพระองค์มา
 แทนก็ได้ หรือเป็นการเสด็จประพาสชมเมือง
 เยี่ยมเยียนราษฎร

ขบวนแห่ของชาวจีนในจังหวัดตรัง ปรากฏเป็น
 ลายลักษณ์อักษรในพระราชหัตถเลขา สำเนาที่ 1 ส่ง
 พร้อมกับพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 5 ในพระบาท
 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คราวเสด็จ
 ประพาสแหลมมลายู ร.ศ. 109 ซึ่งเสด็จจากเมือง
 พังงามายังเมืองตรัง ความว่า “วันที่ 8 ที่นี้กลางวัน
 ร้อน แต่เวลาตีหกนาฬิกินเข้าแล้วออกมารับพวกจีนแห่

ของกำนันมาให้ตามแบบเมืองซำนี้ จีนเหล่านี้เป็นพวกอยู่ตลาดบางรักทั้งสิ้น กระบวรเท่านั้นคือมีป้ายทาแดงตัวหนังสือทองคู่หนึ่ง ผ้าผูกกิ่งไผ่มีตัวหนังสืออันหนึ่ง ธงสีต่าง ๆ หลายคัน เล่าโก๋หามในเก้งสำหรับหนึ่ง ม้าล่อสองอันไต่ะสอดคานหามมีเหงาใช้ตะกั่วสำหรับหนึ่ง สิ่งของต่าง ๆ จัดขึ้นบนไต่ะมีคานหามทุก ๆ อย่างดีมัลล่อ แลพิณพาทย์แบบเขา จุดประทัดด้วย...” (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สماعมนิสิตเก่า, 2550: 154-155) จากข้อความข้างต้นเห็นได้ว่า สมัยรัชกาลที่ 5 กลุ่มชาวจีนในจังหวัดตรังมีการจัดขบวนแห่ตามรูปแบบจากประเทศจีน มีการใช้เครื่องดนตรีจีน เล่าโก๋ หรือ ล่อโก๊ะ (锣鼓) (ฆ้องจีน) ประโคมเสียง นอกจากนั้นยังมีการจุดประทัดอีกด้วย

ประเพณีแห่เจ้าชมเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง เป็นการอัญเชิญองค์เทพเจ้าประพาสไปตามถนนสายต่าง ๆ รอบตลาดเมืองตรัง เพื่อแผ่บารมีคุ้มครองชาวเมืองให้สงบร่มเย็น จากเอกสารของเทศบาลนครตรัง (2549: 44) อธิบายการแห่เจ้ารอบเมืองไว้ว่า “ระหว่างพิธีกินเจ จะมีการอัญเชิญเทพเจ้ามาประทับทรงและออกเยี่ยมลูกหลาน ซึ่งแต่ละศาลเจ้าจะกำหนดวันออกเยี่ยมไม่ให้ตรงกัน โดยจัดขบวนแห่อย่างมโหฬารไปรอบ ๆ เมือง ในขบวนจะมีม้าทรงพร้อมกับบรรดาสาวกและรูปภูมิตัวแทน “เจ้า” อยู่ใน “เกี้ยว” หรือเก้าอี้หาม ออกเยี่ยมเยียนโปรดสัตว์ไปตามอาคารบ้านเรือน ฝ่ายเจ้าของบ้านก็จะจัดไต่ะบูชาและเตรียมประทัดไว้

จุดต้อนรับ” ความเป็นมาของการแห่พระกิวทองใต้เต่รอบเมือง หลักฐานสำคัญที่บ่งบอกว่าศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยจัดให้มีพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต่อกแห่รอบเมืองมาร้อยกว่าปีได้อย่างชัดเจน นั่นก็คือ “ตั้งคาป้าย” (长脚牌) หรือแผ่นป้ายขบวนออกแห่ ซึ่งเป็นป้ายไม้สีแดงที่จารึกอักษรจีนสีทอง โดยมีอักษรจีนคำว่า “肅靜” ชูจิ้ง แปลว่า เงียบสงบ และ “迴避” หุยปี้ แปลว่า หลบหลีก ทั้งสองป้ายมีการแกะสลักข้อความด้านข้างว่า “宣統三年菊月吉旦” และ “弟子蔡其泉叩谢” ทำให้ทราบว่า แผ่นป้ายขบวนแห่นี้สร้างขึ้นในสมัยจักรพรรดิองค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์ชิง พระนามว่า “ผู่อี๋” (溥仪) ซึ่งใช้คำว่า “เซวียนถ่ง” (宣统) เป็นคำเรียกปีรัชศก แสดงว่าสร้างขึ้นหลังจากที่พระองค์ครองราชย์เป็นปีที่ 3 ซึ่งตรงกับ ค.ศ. 1911 หรือก็คือ พ.ศ. 2454 ซึ่งยังเป็นปีที่จีนเกิดการปฏิวัติโค่นล้มอำนาจราชวงศ์ชิง ราชวงศ์สุดท้ายที่ปกครองจีน และสถาปนาสาธารณรัฐจีน การปฏิวัตินี้ได้ชื่อว่า “ซินไฮ่” (辛亥大革命) ส่วนคำว่า “จิวเยว่” (菊月) แปลว่า เดือนเก้าทางจันทรคติ นั่นก็คือ เดือนกันยายน ส่วนคำว่า “จีตัน” (吉旦) แปลว่า วันฤกษ์งามยามดี และยังทราบว่า นายไซฉีเฉวียน (蔡其泉) เป็นผู้บริจาคสร้างแผ่นป้ายนี้ด้วย จากหลักฐานป้ายขบวนแห่นี้ทำให้ทราบว่า จุดเริ่มต้นของพิธีกรรมนี้มีมาก่อนปี ค.ศ. 1911 ระยะเวลามากกว่า 100 ปี

ภาพที่ 1 ป้ายที่ใช้ถือร่วมขบวนแห่พระกิวทองใต้เต่
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2555

2. ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมอัญเชิญ พระกิวทองใต้เต่ออกแห่รอบเมือง

ในอดีต ก่อนที่จะมีพิธีแห่พระกิวทองใต้เต่หนึ่งวัน ทางศาลเจ้าจะมีการทำป้ายประกาศเพื่อแจ้งข่าวการเสด็จออกโปรดสาธุชน ซึ่งเป็นกระดาษสีเหลืองเขียนด้วยภาษาจีน ในข้อความเขียนประกาศว่า วันใดเวลาใด พระกิวทองใต้เต่จะเสด็จมาตามเส้นทางถนนสายนั้น ๆ โดยจะติดไว้ตรงทางแยกเพื่อให้องค์ศักดิ์สิทธิ์ในขบวนได้เดินผ่านไปในเส้นทางที่กำหนด และเป็นนัยยะเพื่อให้วิญญาณญาติได้ห่างไกล และเพื่อขออำนาจความสวดกลั่นเส้นทางผ่านต่อพระภูมิเจ้าที่ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ปัจจุบันไม่ได้รับการสานต่อ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ถือร่มฉัตรเป็นผู้บอกเส้นทาง เช่น บอกทิศทางเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวาข้ามสะพาน ข้ามรางรถไฟ หรือ เดินไปในเส้นทางใด เป็นต้น

2.1 พิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต่

พิธีกรรมนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีอยู่ในสังคม เพราะพิธีกรรมเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงความเชื่อความศรัทธาให้ดำรงอยู่ อีกทั้งยังเป็นแหล่งก่อให้เกิดประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เปรียบเทียบกับพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต่ออกแห่รอบเมือง

ซึ่งถือว่าเป็นผลมาจากความเชื่อของสังคมชาวตรัง เมื่อมนุษย์เชื่อในสิ่งใดก็มักจะให้ความศรัทธาจากสิ่งเหล่านั้น ไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจะอำนวยประโยชน์ให้หรือไม่ก็ตาม และกลายเป็นพิธีกรรมเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ในสิ่งที่ตนนับถือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 835) ได้ให้ความหมายของพิธีกรรมว่า พิธีกรรม หมายถึง การบูชา แบบอย่างหรือ แบบแผนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนา กล่าวคือเป็นงานที่จัดขึ้นตามลัทธิเพื่อความขลังอย่างใดอย่างหนึ่ง เห็นได้ว่า พิธีกรรมการอัญเชิญพระกิวทองใต้เต่ออกแห่รอบเมืองเป็นแบบแผนที่จัดขึ้นด้วยความเชื่อของคนจีนชาวฮกเกี้ยนสมัยก่อนที่อพยพเข้ามาในจังหวัดตรัง แล้วประกอบพิธีกรรมนี้ตามลัทธิความเชื่อทางเต๋าอันแสดงให้เห็นถึงความขลัง จนทำให้คนไทยในพื้นที่เกิดความศรัทธาตามด้วย กลายเป็นประเพณีประจำจังหวัดตรังที่สืบทอดมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

พิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต่ออกแห่รอบเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในงานบุญประเพณีถือศีลกินผักเมืองตรัง โดยกำหนดออกแห่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดตรัง จำนวน 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 ในวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 9 ตามปฏิทินจีน จะประกอบพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต๋อออกแห่ ไพรตสาธุชนรอบตลาดเทศบาลเมืองกันตัง

ครั้งที่ 2 ในวันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 9 ตามปฏิทินจีน จะประกอบพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต๋อออกแห่ ไพรตสาธุชนรอบตลาดเทศบาลย่านตาขาว ตลาดทุ่ง ยาว และตลาดท่าข้าม

ครั้งที่ 3 ในวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 9 ตามปฏิทินจีน จะประกอบพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต๋อออกแห่ ไพรตสาธุชนรอบตลาดเทศบาลนครตรัง ซึ่งจะจัดขึ้น อย่างยิ่งใหญ่ที่สุด

การออกแห่ทั้ง 3 ครั้งของเดือน 9 ตามปฏิทิน จันทรคติจีนเป็นวันประกอบพิธีกรรม ซึ่งจะเริ่มพิธี กรรมที่ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย แล้วจึงจะเคลื่อนขบวนแห่ ไปในตลาดเพื่อช่วยปัดเป่าสิ่งอัปมงคลที่อยู่ตามบ้าน หรือร้านค้าที่ตั้งโต๊ะไหว้พระกิวทองใต้เต๋อไว้ที่หน้าบ้าน ซึ่งล้วนแล้วมีขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมอันมี ความเชื่อต่าง ๆ ที่ชาวตรังให้ความสำคัญ และจัดให้มี การแห่พระกิวทองใต้เต๋อสืบเนื่องติดต่อกันมาเป็นงาน ประเพณีของจังหวัดตรัง

ในช่วงเช้า ผู้ที่จะร่วมขบวนแห่จะมารวมตัว พร้อมกันตั้งแต่เวลาประมาณ 8.00 น. เมื่อถึงฤกษ์ เวลาตามท้องคัมภีร์พิธีประจำศาลเจ้ากำหนดไว้ จะมีการตีกลอง ตีฆ้อง และเป่าหุุดเซาฉั่ว เพื่อ เป็นสัญญาณบอกว่าการประกอบพิธีกรรมกำลังจะเริ่มขึ้น จากนั้น ฮวดซือจะประกอบพิธีกรรมอัญเชิญเทพเจ้าประทับ ร่างทรง เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะอัญเชิญพระ กิวทองใต้เต๋อออกแห่รอบเมือง กรรมการผู้เกี่ยวข้องใน พิธีกรรมจะเข้ามารอน้ำโต๊ะบูชาพระกิวทองใต้เต๋อ จากนั้นจะมีเจ้าหน้าที่สวดมนต์บทปักเต้าเก็ง 《北斗 经》 เพื่ออัญเชิญพระกิวทองใต้เต๋อเสด็จออกไพร่

สาธุชน เมื่อถึงฤกษ์ยามตามที่กำหนด ผู้ตรวจตรา สอดส่องศาลเจ้าจะอัญเชิญเกี้ยวที่ประทับของ พระกิวทองใต้เต๋อ ซึ่งเรียกว่า ตัวเหลียน (大辮) หาม ออกจากห้องที่ประทับภายในบริเวณศาลเจ้า ประธาน การจัดงาน ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ ประธานหอการค้าจังหวัด นายกเทศมนตรี และ กรรมการศาลเจ้าผู้อาวุโส รวมจำนวน 8 คน จะเป็น ผู้หามตัวเหลียนออกจากศาลเจ้า เมื่อเดินก้าวพ้นประตู ศาลเจ้าจะมีการตีฆ้อง “เซงโหล” (清鑼) โบกพัด จีน “หยิดโหงยสี่” (日月扇) ถูร์มฉัตร “เหนี่ยว ลั่ว” (涼傘) เคียงข้าง หลังจากนั้นจุดประทัด และ เริ่มเดินเคลื่อนขบวน

สาธุชนผู้ศรัทธาเป็นจำนวนมากมาร่วมเดินใน ขบวนแห่ ด้วยชุดสีขาวบริสุทธิ์ของสาธุชนที่ได้สวม ใส่มาร่วมในขบวนแห่เต็มพินันดูแล้วสวยงามมาก แม้ว่าวันที่ประกอบพิธีกรรมจะไม่ใช่วันหยุดราชการ แต่สาธุชนที่ต้องการร่วมในขบวนต่างจัดการงานต่าง ๆ และลางานไว้ล่วงหน้า เพื่อมาแสดงความศรัทธา ต่อพระกิวทองใต้เต๋อ สาธุชนหลายท่านที่มาจากต่าง จังหวัด พอทราบข่าวจากทางศาลเจ้าว่า วันนี้จะมีพิธี อัญเชิญพระกิวทองใต้เต๋อออกแห่รอบเมือง ต่างก็ให้ ความสนใจออกมาราบไ้วพระกิวทองใต้เต๋อ และ ร่วมกันเดินตามขบวนแห่ โดยไม่กังวลกับภาระใด ๆ เพราะมีความศรัทธาเลื่อมใสในพระกิวทองใต้เต๋ออย่าง เปี่ยมล้น

ตัวเหลียนที่ประทับของพระกิวทองใต้เต๋อจะใช้ คนหาม 8 คน มีธงสี 5 ทิศเป็นกองกำลังพิทักษ์ คุ่มกันตัวเหลียนอยู่ด้านบน ธรรมเนียมปฏิบัติของ ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยจะอัญเชิญทิพยฐานพระกิวทองใต้เต๋อ ผ่านทางพงเจ้าฐานในกระถางไม้จันทร์ จัดวางไว้อย่าง มิดชิดภายในตัวเหลียน โดยมีธงเขียนยันต์จีนสี่คำปิด ขนากทั้งสองข้าง สำหรับการหามตัวเหลียนนั้นมีจุด

สำคัญ คือ ขบวนจะต้องไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ จะต้องเดินไปเรื่อย ๆ เนื่องจากถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ระดับสูง จึงไม่ควรที่จะรบกวนคนอื่น การนำทางหน้าขบวน ตัวเหลียนจะมีร่างทรงสิ่งศักดิ์สิทธิ์อาวูโสนำหน้า เมื่อถึงสามแยกหรือสี่แยก ฮวดซือจะท่องมนต์คาถาเพื่อขอเปิดทาง โดยธรรมเนียมปฏิบัติของชาวตรังจะไม่จุดประทัดใส่ตัวเหลียน และองค์ศักดิ์สิทธิ์ทุกองค์ต้องแสดงความเคารพพระกิวหองไต่เต๋เสมอ ยกเว้นองค์

ศักดิ์สิทธิ์ใดที่มีระดับสูงกว่าหรืออยู่ในระดับเดียวกัน ในขบวนนอกจากจะอัญเชิญพระกิวหองไต่เต๋ออกแห่รอบเมืองแล้ว ทางศาลเจ้าจะอัญเชิญพระโพธิสัตว์กวนอิมออกโปรดสาธุชนด้วยเช่นกัน โดยจะอัญเชิญเทวรูปโพธิสัตว์กวนอิมประทับในตัวเหลียน ซึ่งจะเป็นลักษณะเปิด สามารถมองเห็นเทวรูปในตัวเหลียนได้ ตำแหน่งขบวนตัวเหลียนของโพธิสัตว์กวนอิมจะอยู่หลังตัวเหลียนของพระกิวหองไต่เต๋

ภาพที่ 2 อัญเชิญ “ตัวเหลียน” เกี่ยวที่ประทับพระกิวหองไต่เต๋ออกแห่รอบเมืองตรัง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2554

เมื่อขบวนแห่ผ่านเส้นถนนรัชฎา คณะกรรมการศาลเจ้าพ่อเห่หมื่นรามจะตั้งโต๊ะบูชาอัญเชิญพระกิวหองไต่เต๋เข้าไปภายในศาลเจ้า เพื่อเป็นการเยี่ยมเยียนระหว่างองค์ศักดิ์สิทธิ์ กรรมการศาลเจ้า และลูกหลานของทั้งสองศาลเจ้า ขบวนแห่จะเดินกลับศาลเจ้า ซึ่งรวมเวลาเดินทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมง เมื่อกลับถึงศาลกิวอ่องเอี้ยแล้ว จัดวางสินแก้และตัวเหลียนบริเวณหน้าศาลเจ้า ฮวดซือและองค์ศักดิ์สิทธิ์ร่วมกันประกอบพิธีกรรมไขกุน (稿军) หรือเลี้ยงอาหารทหารเทพเจ้า เมื่อเสร็จสิ้นพิธีกรรมแล้วจึงยกตัวเหลียนของพระกิวหองไต่เต๋และพระโพธิสัตว์กวนอิมเข้าไปประทับในศาลเจ้าต่อไป

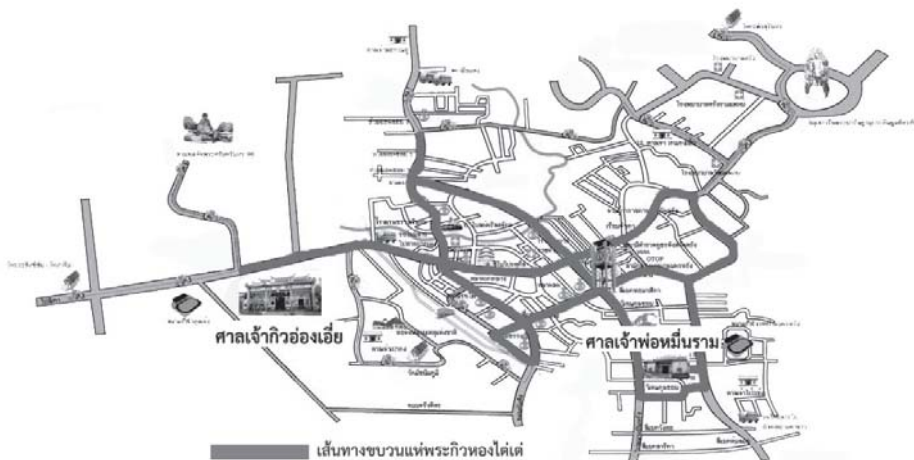
ในขบวนแห่จะมีเจ้าหน้าที่แจกแผ่นยันต์พระกิวหองไต่เต๋วางไว้บนโต๊ะบูชาตามบ้านเรือน สาธุชนตามร้านค้าที่ตั้งโต๊ะบูชารับเสด็จจะร่วมกันจุดประทัดถวายตลอดทาง ในสมัยก่อนมักเป็นประทัดโยน แต่ปัจจุบันนิยมประทัดสายมากกว่า โดยยื่นไปเหนือเกี้ยวมีความเชื่อว่า ประทัดยิ่งมากองค์ศักดิ์สิทธิ์ยิ่งชอบและโปรดปราน โดยธรรมเนียมปฏิบัติชาวบ้านตามร้านค้าจะจุดธูปเชิญเกี้ยวองค์ศักดิ์สิทธิ์เข้าบ้าน ตรงไปยังโต๊ะบูชาพระประจำบ้านหรือพระเจ้าที่เพื่อความเป็นสิริมงคล และขอให้ท่านตรวจตราสิ่งไม่ดีภายในบ้าน องค์ศักดิ์สิทธิ์จะให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขต่อไป เมื่อขบวนผ่านหน้าบ้านเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านจะนำ

กระดาษทองทั้งเล็กและใหญ่ กระดาษประตู่เงินประตู่ทอง ซึ่งชาวบ้านมักนำมารองบนโต๊ะเพื่อรับขบวนศักดิ์สิทธิ์มาเผาส่งเป็นอันเสร็จพิธี

2.2 เส้นทางขบวนแห่พระกิวทองใต้เต่

เส้นทางขบวนแห่พระกิวทองใต้เต่ออกโปรดสาธุชนรอบตลาดเทศบาลนครตรัง ระยะทางขบวนแห่ไปกลับศาลเจ้าประมาณ 17 กิโลเมตร โดยขบวนแห่เริ่มเคลื่อนขบวนจากหน้าศาลเจ้า เวลาประมาณ 9.30 น. ขบวนเดินตรงมายังถนนท่ากลางผ่านสี่แยกโรงแรมธรรมรินทร์ไปยังถนนกันตัง ผ่านสำนักงานหอการค้าจังหวัดตรัง แล้วเลี้ยวกลับขึ้นมาทางถนนกันตัง ซอย 4 หลังห้างลิมาท์ชุปเปอร์ค้าส่งผ่านหน้าสถานีรถไฟมุ่งขึ้นมาทางถนนพระรามหกผ่านไปรษณีย์ทับเที่ยงขึ้นตรงมาแล้วเลี้ยวเข้าหลังตลาดสด แล้วมาออกข้างร้านเจ้ถั่ว ออกกลับถนนพระรามหกแล้วตรงมาหน้าหอนาฬิกา ผ่านร้านมิตร

สาส์นถึงสี่แยกโกกุ่นแล้วเลี้ยวขวาขึ้นมาทางถนนพัทลุง ผ่านสถานีตำรวจ ขบวนออกสามแยกสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตรัง แล้วเลี้ยวขวาผ่านห้างสิริบรรณตรงขึ้นมาสุดสายถนนเจิมปัญญา ถึงสามแยกโรงเรียนพรศิริกุลเลี้ยวซ้าย ตรงมาถนนรัชฎาผ่านสนามกีฬา เลี้ยวขวาเข้าศาลเจ้าพ่อหมีนาราม แล้วออกกลับมาเข้าถนนวิเศษกุลซอย 2 เลี้ยวขวาผ่านหน้าวัดควนวิเศษ ผ่านโรงเรียนสภาราชินี ตรงมาทางโรงแรมตรัง เลี้ยวซ้ายลงถนนพระรามหกเข้าถนนกันตังออกถนนห้วยยอด ผ่านสามแยกหมีตรงไปถึงสามแยกวัดกุฎ เลี้ยวกลับ ถึงสามแยกหมีเข้าผ่านโรงเรียนวัฒนาศึกษา เลี้ยวทางโรงเรียนรับจำนำออกคลองห้วยยาง ผ่านถนนกักตาดากรตรงขึ้นมาจากทางโรงหนังตรังราม่าจนถึงสี่แยกโกกุ่น แล้วเลี้ยวขวาลงไปทางตลาดสดมุ่งตรงถนนท่ากลาง ผ่านถนนพาดรถไฟกลับเข้าศาลเจ้า

ภาพที่ 3 เส้นทางขบวนแห่พระกิวทองใต้เต่

ที่มา: ศาลเจ้ากิวทองใต้เต่, ม.ป.ป. : 5

ตลอดเส้นทางที่ขบวนผ่าน ร้านค้า บ้านเรือนของสาธุชนผู้มีจิตศรัทธาจะตั้งโต๊ะบูชาหน้าบ้าน จุดที่มีการตั้งโต๊ะบูชามากที่สุดอยู่ที่ถนนสถานี สีแยกโรงแรมธรรมรินทร์ สาธุชนที่มาจากต่างจังหวัด หากต้องการร่วมตั้งโต๊ะบูชารับเสด็จพระกิวทองใต้เต๋ ทางหอการค้าจังหวัดตรังได้จัดเตรียมโต๊ะบูชาในวันที่ขบวนแห่พระกิวทองใต้เต๋ออกโปรดสาธุชนรอบตลาดเมืองตรังไว้ให้ เพื่อร่วมสืบทอดประเพณีถือศีลกินเจและเป็นการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวและผู้มีจิตศรัทธา สำหรับโต๊ะบูชาที่จัดเตรียมไว้นั้นจะมีสิ่งของต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างครบถ้วนตามประเพณีที่สืบทอดกันมา ประกอบด้วย 1. โต๊ะบูชา 2. ผ้าปูโต๊ะ 3. กระดาษประตู่เงินทองปูห้อยลงมาหน้าโต๊ะ 4. กระถางธูป 5. ธูป 6. เทียนคู่ 7. เชิงเทียน 8. แจกันดอกไม้ 9. กระถางสำหรับจุดไม้จันทน์หรือกำยาน 10. ชันน้ำมันต์และช่อกิ่งไม้ที่มีใบ 11. ชันข้าวสาร 12. ถ้วยน้ำชา 9 ถ้วย พร้อมด้วยกำน้ำชาไว้สำหรับดื่ม 13. ผลไม้ 5 อย่าง 14. กระดาษเงิน กระดาษทองแผ่นใหญ่ 15. ประทัด สิ่งของเหล่านี้ผู้มีจิตศรัทธาไม่ต้องจัดเตรียมสิ่งใดเลย ทางหอการค้าจังหวัดตรังจัดให้เข้าบูชาในราคาโต๊ะละ 999 บาท (ราคาในแต่ละปีจะไม่เท่ากัน) แล้วจะตั้งโต๊ะบูชาบริเวณสีแยกหน้าโรงแรมธรรมรินทร์

จากการศึกษาเส้นทางขบวนแห่พระกิวทองใต้เต๋รอบเมือง ปรากฏว่า ทางศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยได้ให้ความสำคัญต่อเส้นทางขบวนแห่เป็นอย่างมาก เห็นได้จากการที่ขบวนแห่ผ่านเส้นทางที่มีหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ตั้งอยู่ ไม่ว่าจะเป็น ศาลากลางจังหวัด ตลาดสดเทศบาล โรงแรม โรงเรียน ธนาคาร ห้างร้าน สมาคม ชุมชน ฯลฯ ถือเป็นการเปิดโอกาสให้หน่วยงานนั้น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนประเพณีนี้ด้วยการตั้งโต๊ะบูชารับขบวนเสด็จพระกิวทองใต้เต๋ด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับให้ปฏิบัติตาม การ

มีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นจุดสำคัญในพิธีกรรมแห่เจ้า เพราะหากไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนแล้ว ขบวนแห่จะไม่ได้ได้รับความสนใจและไม่มีความสำคัญอะไรเลย ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นหัวใจสำคัญของการประกอบพิธีกรรม ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติตาม (Compliance) รวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างเต็มใจและสบายใจ

3. การจัดขบวนแห่พระกิวทองใต้เต๋รอบเมือง

3.1 ลำดับขบวนแห่

1. รถประชาสัมพันธ์งานประเพณีถือศีลกินผักนำขบวน

รถประชาสัมพันธ์นำขบวนจะเปิดบทสวดมนต์จีน ดนตรีจีน เพื่อเป็นการประกาศให้ทราบว่า ขณะนี้ขบวนแห่องค์ศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยกำลังจะเคลื่อนขบวนผ่านมาทางถนนสายนี้แล้ว ขอให้ผู้มีจิตศรัทธาเตรียมตั้งโต๊ะบูชารับเสด็จพระกิวทองใต้เต๋และองค์ศักดิ์สิทธิ์ทุกองค์

2. ฮวดซือ

ฮวดซือ (法師) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่รายงานต์คาถาอัญเชิญเทพเจ้าให้มาประทับร่างทรงของมนุษย์ เพื่อมาประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ฮวดซือแต่ละคนจะได้รับการถ่ายทอดวิชาเหล่านี้มาจากบรรพบุรุษที่เคยประกอบพิธีกรรมมาก่อน และมีการสืบทอดวิชากันมาจนถึงรุ่นปัจจุบัน ฮวดซือในขบวนแห่เปรียบเสมือนหน่วยหน้าลาดตระเวน จะทำหน้าที่ทวงคาถาเบิกทางจะปิดแล้ที่เรียกว่าฮวดโซะ (法绳) ลงกับพื้น เพื่อปัดสิ่งไม่ดีออกไปทำให้ขบวนแห่เสร็จสิ้นภารกิจอย่างราบรื่น

3. เจ้าหน้าที่สาธิตข่าวสาร จุดประทัด

เล็ก

เจ้าหน้าที่ถือตะกร้าไม้ไผ่ จะคอยซัดข่าวสารไปเบื้องหน้า เพื่อเป็นการเปิดทาง และจุดประทัดเล็กนำทางเมื่อถึงทางแยกต่าง ๆ เพื่อส่งสัญญาณขับไล่สิ่งชั่วร้ายให้หลบหลีกไป

4. ธงพระนามกิวทองใต้เต้

ผู้ที่ถือธงพระนามกิวทองใต้เต้ คือ หล่อจู้ (炉主) หรือก็คือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากองค์ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นพระพ่อบ้านประจำศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย โดยวิธีการเสี่ยงทายในการประชุมงานถือศีลกินผักปีก่อนหน้าแล้ว เพื่อทำหน้าที่เป็นประธาน ให้ดูแลรับผิดชอบในการจัดงานประเพณีถือศีลกินผักในแต่ละปีจะผลัดเปลี่ยนกันไป ธงผืนนี้ในขบวนแห่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากธงนี้ไปถึงที่ใด ตัวเหลียนของพระกิวทองใต้เต้จะต้องดำเนินไปตามนั้นด้วย

5. พระเสื้อ 5 องค์

เทพเสื้อ ชาวจีนแถบฮกเกี้ยนจะเรียกว่า ฮ้อเอี้ย (虎爷) ถือว่าเป็นเทพเจ้าแห่งขุนเขา และเจ้าป่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความกล้าหาญ อำนาจอันน่าเกรงขาม ซึ่งในสมัยราชวงศ์ฮั่น เชื่อกันว่า เสือเป็นราชาแห่งสัตว์ทั้งหลาย สมัยโบราณชาวจีนยึดถือเอา เสือเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถป้องกันภูตผีปีศาจ เสือเป็นหนึ่งในสี่เทพสัตว์ของจีน (四灵) คือ มังกร หงส์ เต่า และเสือ ดังนั้น เสือจึงกลายเป็นเทพผู้พิทักษ์แห่งทิศตะวันตก ในขบวนแห่พระกิวทองใต้เต้จะมีการอัญเชิญฮ้อเอี้ย 5 องค์ เพื่อมาทำหน้าที่พิทักษ์หรือเป็นองครักษ์ให้กับองค์ศักดิ์สิทธิ์ในขบวนแห่ เพื่อคุ้มครองป้องกันสิ่งชั่วร้ายทั้ง 5 ทิศ

6. ป้ายไม้อาวูร

ป้ายไม้อาวูรเทพเจ้าที่ใช้ถือร่วมขบวนแห่ ในอดีตใช้ในขบวนเสด็จของจักรพรรดิ ชาวจีนฮกเกี้ยน เรียกว่า จิบสูป้าย (執事牌) ในปัจจุบันป้ายไม้อาวูรของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยเหลืออยู่เพียง 4 ป้าย เท่านั้น จะมีอยู่ 3 แบบ คือ สัญลักษณ์กระบอง สัญลักษณ์มือถือฟูกัน และสัญลักษณ์มือถือดอกบัว

7. แผ่นป้ายอักษรจีนซุจั้ง หุยปี โต้วหมู่กง จิวหวังต้าตี้

ป้ายอักษรจีน คำว่า “ซกแจ” (肅靜) จะเป็นป้ายนำทางให้ราษฎรอยู่ในความสงบ ส่วนป้ายอักษรจีน คำว่า “ไห่ยี่” (迴避) จะเป็นป้ายที่ประกาศให้หลีกทาง อย่าขวางขบวนเสด็จ เพราะพระกิวทองใต้เต้กำลังเสด็จผ่าน และป้ายอักษรจีน คำว่า “โต้วหมู่กงจิวหวังต้าตี้” (斗母宮九皇大帝) เป็นป้ายเพื่อบ่งบอกว่าเป็นขบวนแห่จากศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย

8. ธงพระนามกิวทองใต้เต้

ธงผืนนี้จะเป็นสีเหลืองผืนผ้าแนวนอน สีแดง ใช้ด้ามไม้ไผ่ และผูกกิ่งไผ่ไว้บนด้ามไม้ บรรทัดแรกปักอักษรจีนสีทองคำว่า โต้วหมู่กง บรรทัดที่สองปักอักษรจีนสีทองคำว่า จิวหวังต้าตี้ และปักปลายเทพแปดเซียน

9. ธงอำนวยพร

ธงผืนนี้มีลักษณะรูปแบบเดียวกันกับธงพระนามกิวทองใต้เต้ ต่างกันที่การปักอักษรจีนเท่านั้น ผืนนี้เป็นการปักอักษรจีนคำว่า เหวจิ้งผิงอัน (合境平安) แปลว่า บ้านเมืองสงบสุข

10. ธงพระนามองค์ศักดิ์สิทธิ์

ธงรายนามองค์ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ อาทิ เช่น ไทซังเหล่าจวิน (太上老君) เป่ย์โต่วซิงจวิน (北斗星君) เสวียนเทียนซังตี้ (玄天上帝) หลินฝูไท่ซือ (林府太師) จงถานหยวนไช่ว (中壇元帥) เขียนทั้งแปด เป็นต้น ผู้ถือธงนี้จะต้องเป็นสาธุชนเพศชายเท่านั้น

11. ขบวนนางฟ้า

ในขบวนจะให้เด็กเล็กใส่ชุดนางฟ้า ในบางปีจะหามกระเช้าดอกไม้ บางปีจะโปรยดอกไม้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบจะออกแบบชุดใส่ตามรูปแบบชุดจีน

12. ธงอำนวยพร

ริ้วขบวนธงอวยพรในขบวนจะเป็นธงแพรสีเหลืองพื้นผ้า ปักคำอวยพรจีน 4 ตัวอักษร ชื่อหรือร้านค้าผู้ที่ถวายเงินเพื่อจัดทำธง ธงเหล่านี้มีจุดประสงค์เพื่อให้อวยพรให้สาธุชนอยู่เย็นเป็นสุข ทำมาค้าขึ้น ร่ำรวยเงินทอง เป็นต้น ผู้ถือธงนี้จะเป็นสาธุชนเพศหญิง

13. ขบวนมโหรีดนตรีจีน

ในขบวนจะมีการประโคมบรรเลงดนตรีจีน เช่น กลอง ปี่ ขลุ่ย ฆ้อง ฉาบ เป็นต้น จากคณะมโหรีจีน ลูกหลานเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี เพื่อเสริมบรรยากาศให้ครึกครื้น

14. ขบวนลั่นแก้ว หามเกี้ยวเล่น

ประทัด

เกี้ยวองค์ศักดิ์สิทธิ์ ภาษาจีนฮกเกี้ยน เรียกว่า ลั่นแก้ว (神轿) เป็นหนึ่งในขบวนออกแห่พระกิวทองโต่เต่ ซึ่งใช้คนหาม 2 คน จะอัญเชิญเทวรูปเทพเจ้าจีนประทับในเกี้ยว แล้วหามออกเล่นประทัด เปรียบเสมือนการล้างสิ่งอัปมงคลตามสถานที่ต่าง ๆ เพราะเสียงดังของประทัดนั้นตามคติจีนเชื่อว่าสามารถกำจัดสิ่งอัปมงคลได้ ธรรมเนียมปฏิบัติของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยจะมีการหามเกี้ยวเข้าไปในบ้านของสาธุชนที่ตั้งโต๊ะไหว้ เชื่อกันว่า หามเกี้ยวเข้าไปเพื่อเก็บสิ่งชั่วร้ายภายในบ้านนั้น แล้วหามออกมาสลายสิ่งชั่วร้ายด้วยประทัด จากการศึกษ พบว่า การหามเกี้ยวองค์ศักดิ์สิทธิ์เข้าไปในบ้านเรือนของสาธุชนในสมัยก่อน เกี้ยวจะไม่เข้าไปทุกบ้าน จะเข้าไปเฉพาะบ้านที่องค์ศักดิ์สิทธิ์ตรวจตรา แล้วพบว่าสิ่งชั่วร้ายเท่านั้น คนหามเกี้ยวจะหามเข้าไปทันที โดยจะมีอาการบางอย่างที่ทำให้ต้องหามเข้าไป ณ อาคารบ้านเรือนหลังนั้น แต่ปัจจุบันนี้จะหามเกี้ยวเข้าไปทุกบ้านที่ตั้งโต๊ะไหว้ เพื่อความเป็นสิริมงคลและอำนวยอวยพรให้สาธุชน

เจริญ ดันมหาพราน (2544: 18) กล่าวในแห่เจ้าชมเมืองว่า สิ่งที่ชาวตรังทุ่มเทให้กับประเพณีกินเจจนเป็นที่ตื่นเต้นของผู้มาเที่ยวชม คือ การจุดประทัดต้อนรับขบวนแห่เทพเจ้า ประทัดเป็นประติษฐกรรมอย่างหนึ่งของชาวจีน นิยมใช้ในงานพิธีมงคลต่าง ๆ เพื่อขับไล่ปีศาจชั่วร้ายและต้อนรับความเป็นสิริมงคล เป็นสิ่งที่เทพเจ้าโปรดปรานเป็นพิเศษ เชื่อกันว่าบ้านใดจุดประทัดมากและนานเท่าใด เทพเจ้าก็จะเข้าไปเล่นประทัดนานเท่านั้น จนกว่าจะสิ้นเสียงประทัดดอกสุดท้าย จุดที่มีการเล่นประทัดมากที่สุดเป็นชุมชนหน้า และหลังตลาดสด

เทศบาลนครตรัง เนื่องจากมีลูกหลานชาวจีนและร้านค้าอยู่หนาแน่น ขณะเดียวกันก็มีประชาชนและนักท่องเที่ยวติดตามเฝ้าชมในทุกจุดที่มีขบวนแห่องค์ศักดิ์สิทธิ์เดินผ่าน ทำให้บรรยากาศภาพรวมเป็นไปอย่างคึกคักตลอดทุกเส้นทาง

ขบวนหามเกี้ยวของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยเป็นขนาดกลาง เพราะหามได้อย่างคล่องตัว สามารถยกได้ด้วยแรงของคนสองคน ทั้งสองคนหันหน้าเข้าหากัน มือหนึ่งจับไม้แกนกลาง ยื้อและเหวี่ยงเล่นประตักด้วยกิริยาที่องอาจ การกระทำดังกล่าวชาวตรังเรียกว่า “พัดเกว” โดยธรรมเนียมปฏิบัติจะไม่อนุญาตให้สตรีหามเกี้ยวเล่นประตัก แต่องค์ศักดิ์สิทธิ์ที่ประทับในเกี้ยวอาจเป็นเทพสตรีก็ได้ ผู้ที่หามเกี้ยวจะวิ่งพุงไปยังจุดที่มีประตักด้วยความคล่องแคล่วว่องไว

การที่ให้ขบวนเกี้ยวเล่นประตักอยู่นานหน้าเกี้ยวใหญ่ของพระกิวทองใต้เต่นั้น เพราะเมื่อเล่นประตักแล้วเศษประตักจะตกลงพื้น ทำให้ถนนเต็มไปด้วยสีแดงตลอดทั้งเส้นทาง เปรียบเสมือนการปูพรมแดงรอรับเสด็จพระกิวทองใต้เต่ เมื่อขบวนหามเกี้ยวกลับถึงหน้าศาลเจ้า จะเดินทางต่อไปยังหมู่บ้านท่าจีน มีการหามเกี้ยวองค์ศักดิ์สิทธิ์ข้ามแม่น้ำท่าจีนไปยังศาลเจ้าฮงซันซี้ (凤山寺) ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้าม ชาวตรังเชื่อว่าเป็นการชำระล้างเกี้ยวด้วยน้ำจากแม่น้ำท่าจีน มีนัยยะเพื่อเป็นการรำลึกถึงต้นกำเนิดประเพณีถือศีลกินผักของชาวตรังนั่นเอง

15. ตัวเหลียนพระกิวทองใต้เต่

ตัวเหลียนจะเป็นสีแดง ฉลุลวดลายจีนอย่างสง่างาม เบื้องบนปักหงอเช็กกี (五营旗) หรือธงประจำทิศ เปรียบเสมือนกองกำลังพิทักษ์ทั้ง 5 ทิศ เพื่อคุ้มกันตัวเหลียน การหามตัวเหลียนจะต้องเดิน

ไปข้างหน้าอยู่ตลอดเวลา จะไม่หยุดนิ่งหรือหยุดรอผู้หามตัวเหลียนมักจะเป็นอาวโส เชื่อว่าการมีโอกาสได้หามตัวเหลียนถือว่าเป็นบุญอย่างหนึ่ง องค์ศักดิ์สิทธิ์ที่อารักขาศัวเหลียนมักเป็นองค์ศักดิ์สิทธิ์ที่มีสถานะระดับสูง เมื่อขบวนผ่านมาถึงประชาชนทุกคนจะนั่งลงแล้วหมอบศีรษะจรดพื้น ก้มหน้าและไม่มอง ไม่จ้องตาสื่อเป็นการให้ความเคารพต่อพระกิวทองใต้เต่อย่างสูงสุด โดยประเพณีนิยมของชาวตรังจะให้ความเคารพพระกิวทองใต้เต่เป็นดั่งเทพกษัตริย์ ในขบวนจึงไม่อนุญาตให้จุดประตักใส่ตัวเหลียน คณะผู้ติดตามหลังตัวเหลียนจะเป็นสาธุชนผู้ชาย ขบวนตัวเหลียนพระกิวทองใต้เต่ จะมีพัดยศจีน เรียกว่า หยิดสี่ (日扇) และโห่งสี่ (月扇) 2 อันขนานข้าง และร่มฉัตร “เหนี่ยวลั่ว” (涼伞) กันเคียงข้าง

16. ตัวเหลียนโพธิสัตว์กวนอิม

ขบวนแห่พระโพธิสัตว์กวนอิมจะใช้ตัวเหลียน เช่นกัน โดยจะอัญเชิญเทวรูปโพธิสัตว์กวนอิมประทับภายในตัวเหลียน ลักษณะการหามตัวเหลียนเช่นเดียวกับการหามตัวเหลียนของพระกิวทองใต้เต่ โดยประเพณีไม่อนุญาตให้จุดประตักใส่ มีร่มและฉัตรจีนกันเคียงข้าง องค์ศักดิ์สิทธิ์ที่ลงประทับทรงนำขบวนมักเป็นพระโพธิสัตว์กวนอิมตามด้วยสาธุชนสตรี นับเป็นขบวนคนชุดขาวจุดรูปใหญ่เดินตามขบวนยาวเหยียด เปรียบดั่งกระแสดลบันดาลแห่งความศรัทธาของสาธุชนทั่วทั้งพื้นที่ นับเป็นเอกลักษณ์จุดเด่นของขบวนแห่พระกิวทองใต้เต่ ในประเพณีถือศีลกินผักของจังหวัดตรัง นอกจากการไม่ใช้รถพาหะในขบวน จะเป็นการเดินด้วยเท้าเปล่า ซึ่งเป็นการแสดงออกปีละครั้ง เพื่อให้เห็นว่ายากดีมีจน ทำยที่สุดทุกคนก็ต้องเดินดินเหมือนกัน เป็นความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และยังเป็นการแสดงออกถึงความเคารพต่อศักดิ์สิทธิ์อย่างสูงสุด นับเป็นสัญญาณ

ประชาคมที่สังคมร่วมกันกำหนดมายาวนาน แต่สำหรับผู้สูงอายุที่เดินไม่ไหว แต่มีศรัทธาแรงกล้าจะอาศัยโดยสารรถตุ๊ก ๆ สามล้อหวับกซึ่งเป็นสัญลักษณ์เมืองตรังร่วมขบวนแทน

17. ร่างทรงองค์ศักดิ์สิทธิ์

ขบวนร่างทรงองค์ศักดิ์สิทธิ์มีจำนวนมาก จะมีการใช้ศาสตราวุธ เช่น เหล็กแหลม ดาบ ลูกตุ้มเหล็ก ขวาน ฟาดฟันร่างกาย หรือตีแทงลงไปในร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นตามใบหน้า ขอบตา ปาก จมูก หู หรือผิวหนัง แต่ร่างทรงนั้น กลับไม่แสดงออกถึงความเจ็บปวดใด ๆ ทำให้ช่วยเพิ่มความเลื่อมใสศรัทธาให้แก่ผู้มีจิตศรัทธามากขึ้น การที่ร่างทรงเทพเจ้าทำการทรมานภายในรูปแบบต่าง ๆ นั้น ชาวตรังต่างเชื่อว่าการที่เทพเจ้าในร่างทรงกระทำเช่นนี้ถือเป็นการรับเคราะห์และตัดลดกรรมแทนเหล่าสาธุชน

18. การเชิดมังกรและสิงโต

ท้ายขบวนแห่พระกิวทองโตเต๋จะเป็นการเชิดมังกรและเชิดสิงโต โดยคณะมังกรทอง เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ สาธุชนมักจะนำเงินธนบัตรใส่เข้าไปในปากมังกร เพื่อความเป็นสิริมงคล ส่วนสิงโตก็จะเข้าไปเชิดหน้าบ้านเรือนที่ตั้งโต๊ะบูชา เจ้าของบ้านก็จะเตรียมของเงินเพื่อมอบให้สิงโต เพราะมีความเชื่อว่าสิงโตเป็นสัตว์สิริมงคล และจะนำมาซึ่งความโชคดี เมื่อถึงประเพณีถือศีลกินผักทางศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยจะจัดให้มาร่วมในขบวนแห่เพื่อให้บรรยาศศีกคึกคักมากขึ้น เมื่อขบวนแห่ถึงสี่แยกโรงแรมธรรมรินทร์จะมีการแสดงมังกรล่อแก้วและมังกรพันเสาอีกด้วย

จากการศึกษาขั้นตอนพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองโตเต๋ออกแห่รอบเมือง ปรากฏว่า แต่ละ

ขั้นตอนของการประกอบพิธีนั้นมีความพิถีพิถัน และละเอียดรอบคอบมาก ตั้งแต่ขั้นตอนการบอกสัญญาณว่าพิธีกรรมกำลังจะเริ่มขึ้น ตลอดจนการจัดลำดับขบวนแห่ ชาวตรังมีความเชื่อว่าพิธีกรรมนี้ทำให้สาธุชนได้แสดงออกถึงความศรัทธาและเคารพบูชาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือ ซึ่งพระกิวทองโตเต๋จะดลบันดาลช่วยเหลือให้ลูกหลานประสบความสำเร็จ มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต และเมื่อมองที่ประโยชน์ที่ได้รับจากพิธีกรรมที่มีต่อวิถีชีวิตผู้ศรัทธา พบว่าพระกิวทองโตเต๋เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ศรัทธาทุกระดับ พวกเขาต่างก็มีความเชื่อในอานุภาพขององค์พระกิวทองโตเต๋ด้วยเช่นกัน เชื่อว่าถ้าหากตั้งใจแน่วแน่ที่จะถือศีลกินเจครบทั้ง 9 วัน และเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้า หรือแม้กระทั่งร่วมเดินแห่ในขบวนแล้ว ก็จะได้รับความสะดวกคุ้มครองจากองค์พระกิวทองโตเต๋ ทำให้เจริญในหน้าที่การงาน มีความสุขร่มเย็น แต่ถ้าหากประพฤติมิชอบก็จะได้รับการลงโทษจากองค์พระกิวทองโตเต๋เช่นกัน บุคคลนั้นก็จะได้รับความโชคร้ายหรือเกิดโรคภัยไข้เจ็บ นอกจากนี้ ก็ยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดกำลังใจ เกิดความสามัคคี โดยมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเคารพ คือองค์พระกิวทองโตเต๋นั่นเอง

4. กระบวนการมีส่วนร่วมในการสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองโตเต๋ออกแห่รอบเมือง

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสาธุชนในการสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองโตเต๋ออกแห่รอบเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง สอดคล้องกับแนวคิดของ นิรันดร์ จงวุฒิวเศย์ (2527: 183) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมว่า เกิดจากความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ สาธุชนในสังคมชาวตรังที่เข้าร่วมพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทอง

ใต้เต่อกแห่รอบเมืองต่างมีความเชื่อว่า หากได้เข้าร่วมพิธีกรรมนี้แล้วจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาของเหล่าสาธุชนที่มีต่อพระกิวทองใต้เต่มาอย่างยาวนาน ซึ่งเห็นได้จากการเข้าร่วมประชุมกันที่ศาลเจ้าโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อเข้าร่วมในพิธีกรรมนี้ สาธุชนผู้ศรัทธาจากทุกภาคส่วนในชุมชนร่วมกันวางแผนร่วมกันทำ เริ่มจากการประชุมกันก่อนวันออกแห่ล่วงหน้า โดยประธานฝ่ายพิธีกรรมจะเป็นผู้นำหมาย ร่างทรง พี่เลี้ยงร่างทรง และคณะกรรมการศาลเจ้าร่วมกันปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ไขปัญหาข้อบกพร่องของการประกอบพิธีกรรมในปีที่ผ่านมา และจัดการแบ่งหน้าที่ว่าในปีใดใครทำหน้าที่อะไร ซึ่งทุกคนต้องมีหน้าที่อย่างชัดเจน การเข้ามามีส่วนร่วมในพิธีกรรมนี้ของสาธุชนสอดคล้องกับทฤษฎีของ กิงแกว อัดดาก (2520:5) ที่กล่าวถึงพิธีกรรมว่า พิธีกรรม คือ วิธีการชนิดหนึ่งที่น่าไปสู่เป้าหมายที่เราจะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ เราจำเป็นต้องมีการกระทำและในแต่ละการกระทำต้องมีวิธีการ พิธีกรรมเป็นวัฒนธรรมที่คนในสังคมสร้างขึ้นไว้ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางจิตใจ เมื่อประกอบพิธีกรรมหนึ่งไปแล้ว ผู้ประกอบพิธีกรรมนั้นย่อมมีความสุขสบายใจและความหวังในชีวิต เพราะเชื่อว่าพิธีกรรมต้องนำไปสู่ผลที่คาดหวังไว้

การมีส่วนร่วมของสาธุชนผู้ศรัทธาที่เข้าร่วมร่วมในพิธีกรรมขบวนแห่พระกิวทองใต้เต่ ทุกคนสามารถตัดสินใจเลือกกิจกรรมการออกแห่รอบเมืองได้ตามความสมัครใจ อาทิเช่น การหามเกี้ยวองค์ศักดิ์สิทธิ์ การถือธงพระนามเทพเจ้าจีน การตั้งโต๊ะบูชารับขบวนองค์ศักดิ์สิทธิ์ หรือแม้กระทั่งการใส่ชุดขาวร่วมขบวนแห่ เป็นต้น จากการศึกษา พบว่า ขบวนแห่พระกิวทองใต้เต่ในงานบุญประเพณีถือศีลกินผักแต่ละปี สาธุชนผู้มีจิตศรัทธาทุกสาขาอาชีพต่างเข้ามา

มีส่วนร่วม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ สมาคม ชมรม มูลนิธิ โรงแรม บริษัท ห้างร้าน และองค์กรต่าง ๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง มีส่วนร่วมในการมาเป็นประธานในพิธีจุดประทัดสายแรกของขบวนแห่พระกิวทองใต้เต่ หอการค้าจังหวัดตรัง มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์งานประเพณีถือศีลกินผัก จังหวัดตรัง ด้วยการจัดการถ่ายทอดสดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต่อกแห่โปรดสาธุชนทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ในปี พ.ศ. 2531-2533 ทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั่วประเทศรู้จักประเพณีถือศีลกินผักของจังหวัดตรังมากขึ้น และยังเป็นการปลุกกระแสการถือศีลกินเจของจังหวัดตรังให้ขยายตัวในวงกว้างขึ้นอีกด้วย และหน่วยงานที่ถือเป็นแม่งานหลักสำคัญ ก็คือ เทศบาลนครตรัง ในฐานะเจ้าของพื้นที่ที่มีบรรดาศาลเจ้าต่าง ๆ อยู่หลายแห่ง ก็ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ในปี พ.ศ. 2556 จัดเสวนาเรื่อง “การจัดโต๊ะรับองค์ศักดิ์สิทธิ์” เป็นต้น อีกทั้งการมีส่วนร่วมในขบวนแห่นี้ ชาวตรังถือว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์ศักดิ์สิทธิ์ได้อย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีความสุขเพิ่มมากขึ้น เพราะทุกคนต่างมีจุดประสงค์เดียวกัน คือ ต้องการแสดงออกถึงความศรัทธาที่มีต่อพระกิวทองใต้เต่ และต้องการจะเป็นส่วนหนึ่งในการสืบสานประเพณีโบราณอันศักดิ์สิทธิ์นี้ให้อยู่คู่สังคมชาวตรังต่อไป กิจกรรมการมีส่วนร่วมนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2547 : 15) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจของการดำเนินงานวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมหมายถึง วิถีชีวิตของประชาชนในสังคม ซึ่งมีความหลากหลายในตัวของมันเอง จำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงานวัฒนธรรม จึงจะเกิดผลให้เกิดความยั่งยืน ในการอนุรักษ์ รักษา และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดั่งาม

การที่ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยจัดให้มีขบวนออกแห่ พระกิวทองโตเต๋รอบเมือง ทำให้การปฏิสัมพันธ์ของ ผู้คนในจังหวัดมีเพิ่มขึ้น เด็กและเยาวชนในจังหวัด เริ่มรู้จักประเพณีถือศีลกินผักมากขึ้น ถือเป็นการ สืบทอดเพื่อให้ประเพณีถือศีลกินผักอยู่คู่ชุมชน ชาวตรัง และให้คนรุ่นหลังตระหนักในการสืบสาน ประเพณีนี้ต่อไปอย่างยั่งยืน ดังจะเห็นการสืบทอด ความเป็นจีนที่กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะ ให้การสืบทอดความเป็นจีนประสบผลสำเร็จในหมู่ ลูกหลาน คือ จะต้องปลูกฝังให้ลูกหลานตระหนักถึง ความเป็นลูกหลานจีน รักและหวงแหนมรดกของ บรรพบุรุษ มองว่าเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่าในการสืบทอด พร้อมทั้งจะสืบทอดให้ดำรงอยู่ต่อไป ถึงแม้ลักษณะ การจัดหรือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีรุ่นลูก หลานที่สืบทอดอาจจะแตกต่างจากบรรพบุรุษ โดยมีการผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยบางอย่าง มีการ ลดทอนวิธีการหรือพิธีกรรมบางอย่างลงไป แต่สาระ สำคัญและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อพิธีกรรม และเทศกาลยังต้องคงอยู่ต่อไป (เรื่อนแก้ว ภัทรานุ- ประวัติ, 2554: 102)

จากการศึกษา พบว่า ทางศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย มีการประชาสัมพันธ์ให้สาธุชนผู้ศรัทธามีโอกาส เข้าร่วมกิจกรรมในขบวนแห่ โดยการเปิดโอกาสให้ ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน สามารถเข้าร่วม วางแผน ตัดสินใจ และปฏิบัติตามความรับผิดชอบ กิจกรรมที่ตนสมัครใจ มีความอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมเป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยมี วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน กล่าวคือ เป็นการแสดงออกซึ่งความศรัทธาที่มีต่อพระกิวทอง โตเต๋ กระทำไปด้วยแรงศรัทธาทั้งสิ้น

5. การสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทอง โตเต๋ออกแห่รอบเมือง ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัด ตรัง

สมบุญ สุธสำราญ (2530: 9-10) กล่าวว่า ชาวจีนที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทยโดยทั่วไป เรียกว่า “ชาวจีนโพ้นทะเล” ซึ่งอพยพมาจากบริเวณฝั่งตะวันออกเฉียงใต้และภาคใต้ของประเทศไทย ส่วนใหญ่ เป็นพวกชาวนาหรือกรรมกร ซึ่งเป็นสามัญชน ชาวจีน เหล่านี้เมื่ออพยพเข้าสู่ประเทศไทยต่างก็นำวัฒนธรรม ท้องถิ่นของตนมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เมื่อวันเวลาผ่านไปหลายชั่วอายุคน จึงมีการผสม ผสานกับวัฒนธรรมไทยในชุมชนที่ชาวจีนอาศัยอยู่ เกิดเป็นวัฒนธรรมจีนในเมืองไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรม ผสมที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมจีนในประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ แต่ วัฒนธรรมจีนในเมืองไทยมีเอกลักษณ์บางอย่างที่ แตกต่างจากวัฒนธรรมจีนบนแผ่นดินใหญ่จีน โดยเฉพาะเมื่อชาวจีนบนแผ่นดินใหญ่มีการปฏิบัติ วัฒนธรรมในสมัยเหมาเจ๋อตง

จากสาเหตุนี้ ทำให้ประเพณีถือศีลกินผักได้เลื่อน หายไปจากพื้นที่ถิ่นจุดกำเนิดเดิม คือ มณฑลฮกเกี้ยน แต่กลับมาได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่องในพื้นที่แถบ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย

การสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองโตเต๋ ออกแห่รอบเมือง ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง ถือ เป็นพิธีกรรมเก่าแก่ที่ชาวยุโรปตั้งเชื้อสายจีนถือปฏิบัติ สืบทอดกันมาอย่างยาวนานกว่า 100 ปี จนถึงวันนี้ การแห่พระกิวทองโตเต๋ออกโปรดสาธุชนในงาน ประเพณีถือศีลกินผักยังคงได้รับการสนับสนุนจาก ทุกฝ่าย ชาวยุโรปทุก ๆ คนต่างก็มีความยินดีที่จะ ร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อรักษาและสืบทอดงานบุญที่

บรรพบุรุษได้สร้างสมกันมาเหล่านี้นี้ให้คงอยู่ต่อไป ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2531: 4) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ 1. เป็นสิ่งที่ได้รับมรดกมาจากบรรพบุรุษ ชั่วอายุคนหนึ่ง ๆ ต่อ ๆ กันมา 2. เป็นอมตะ หรือเป็นสิ่งที่ไม่ตาย 3. ไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้คิด ผู้ประดิษฐ์ หรือผู้แต่ง 4. รับสืบทอดกันมาด้วยการบอกเล่า 5. รักษาไว้ด้วยการจดจำ หรือปฏิบัติกันต่อมา มากกว่าจะรักษาไว้ด้วยการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร จากความหมายของวัฒนธรรมพื้นบ้านข้างต้น แสดงให้เห็นว่า พิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เตออกแห่รอบเมืองถือเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างหนึ่ง เพราะได้รับการสืบทอดกันมาด้วยการบอกเล่าว่า มาจากชาวจีนฮกเกี้ยนที่อพยพเข้ามายังจังหวัดตรังในอดีต แต่ไม่มีการจดบันทึกการประกอบพิธีกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร ทุกวันนี้ยังคงได้รับการอนุรักษ์และปฏิบัติกันต่อมาอย่างต่อเนื่อง

ผู้ศึกษาใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ในการกำหนดการสืบทอดวัฒนธรรมของผู้มีจิตศรัทธาชาวตรังที่มีต่อองค์พระกิวทองใต้เต จากการศึกษาการสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เตออกแห่รอบเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง พบว่า ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาตระหนักถึงความสำคัญของพิธีกรรมนี้ และเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการสืบทอดพิธีกรรมนี้ในประเพณีถือศีลกินผักเป็นประจำทุกปี หน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดตรัง รวมถึงศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรต่าง ๆ ตลอดจนนักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมในขบวนแห่ โดยจะให้นักเรียนแต่งชุดนางฟ้าถือกระเช้าดอกไม้ หรือถือธงแพรคำมงคลจีนเพื่อร่วมในขบวนแห่ เป็นการปลูกจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งในทุก ๆ ปีก็จะมีเด็กนักเรียนจากโรงเรียน

ต่าง ๆ เข้ามาร่วมในขบวนแห่กันอย่างมากมาย

การมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีความศรัทธาที่จะสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เตออกแห่รอบเมือง ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการประกอบพิธีกรรมนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในขบวนแห่พระกิวทองใต้เตที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมในขบวนแห่มากมาย ที่ต้องการการมีส่วนร่วมจากบรรดาสาธุชนทั่วไป จึงจะส่งผลให้การแห่พระรอบเมืองในประเพณีถือศีลกินเจสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อีกทั้งการมีส่วนร่วมของสาธุชนจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องจะส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อศาลเจ้าและภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วม ทำให้สาธุชนผู้เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ เกิดความผูกพัน รู้สึกรัก และมีจิตสำนึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) วิธีการปฏิบัติตามประเพณีและพิธีกรรมตามความเชื่อ พบว่า การสืบทอดพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เตออกแห่รอบเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความเชื่อของคนจีนชาวฮกเกี้ยน ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสังคมเป็นผู้กำหนดขึ้นมา ปรากฏอิทธิพลความเชื่อจากศาสนาเต๋า และความเชื่อพื้นบ้านที่นับถือและปฏิบัติต่อกันมาอย่างมีขั้นตอนและระเบียบที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อประกอบขึ้นแล้วก่อให้เกิดผลในส่วนของปัจเจกบุคคล คือ ทำให้เกิดความสบายใจ และความมั่นคงทางจิตใจ เห็นได้จากการที่ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาจะมีการตั้งโต๊ะบูชารับขบวนแห่องค์ศักดิ์สิทธิ์ที่บริเวณหน้าบ้านหรือหน้าห้างร้านของตัวเอง เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว เชื่อกันว่าจะทำให้เกิดกิจการค้าขายเจริญรุ่งเรือง ซึ่งเป็นส่งผลทำให้เกิดความสามัคคีและความอยู่รอดของสังคม

ข้อสรุปและเสนอแนะวิธีการอนุรักษ์พิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองไต่เต่ออกแห่รอบเมือง

วิถีชีวิตชาวไทยเชื้อสายจีน จังหวัดตรัง จะมีความผูกพันและศรัทธาต่อพระกิวทองไต่เต่เกี่ยวข้องกับระบบความเชื่อและพิธีกรรมของชุมชน จากการศึกษ พบว่า ระบบความเชื่อและความศรัทธาที่มีต่อพระกิวทองไต่เต่ถูกปลูกฝังและสืบทอดอย่างไม่ขาดสาย เป็นการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ของชุมชนจากรุ่นพ่อแม่มาสู่รุ่นลูก เป็นการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเป็นขบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ทำให้สมาชิกปฏิบัติตามพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของสังคมใหญ่ที่พึงประสงค์ ดังเช่น พิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองไต่เต่ออกแห่รอบเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยพื้นถิ่นเดิม แสดงให้เห็นถึงความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อพระกิวทองไต่เต่ ลักษณะของพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองไต่เต่ออกแห่รอบเมือง ปรากฏให้เห็นในเรื่องของจิตใจ มีการอ้างถึงสิ่งที่ใจเท่านั้นที่สามารถสัมผัสได้ เห็นได้จากเกี้ยวที่ประทับในขบวนแห่ อ้างถึงการประทับของพระกิวทองไต่เต่ในเกี้ยวนั้นมีจริง ซึ่งความจริงนี้เป็นสิ่งที่จิตยอมรับ แต่ถ้าจะให้พระกิวทองไต่เต่มาปรากฏเป็นรูปร่างให้ตาเห็นเหมือนดังเช่นมนุษย์ทั่วไป ก็ไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปได้ พระกิวทองไต่เต่จะเป็นที่ประจักษ์ด้วยใจเท่านั้น นอกจากนั้นยังมีความเกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลอันเป็นอภินิหารที่เกิดกับจิตใจ เช่น การประกอบพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองไต่เต่ออกแห่รอบเมือง เจ้าหน้าที่ผู้ประกอบพิธีกรรมย่อมหวังผลอันดับแรก คือ การรับรู้ว่าดวงพระวิญญาณขององค์กิวทองไต่เต่ได้เข้ามาประทับในตัวเหลียนหรือเกี้ยวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แม้ว่าจะยังไม่ได้เห็นด้วยตาก็ตาม แต่การประกอบพิธียังคงมีความเชื่อมั่นว่า พระ

กิวทองไต่เต่ได้เสด็จมาถึงแล้ว และพร้อมที่จะออกโปรดสาธุชน ผู้ที่ทำหน้าที่อัญเชิญจะใช้กระถางก่ายานเป็นสิ่งที่ใช้แทนดวงจิตวิญญาณขององค์พระกิวทองไต่เต่ ซึ่งสิ่งที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ไม่ใช่สิ่งเดียวกับสิ่งที่แทนค่า กระถางก่ายานจึงไม่ใช่สัญลักษณ์ของพระกิวทองไต่เต่ เพียงแต่อาจเป็นตัวแทนของกันและกันได้เท่านั้น พิธีกรรมนี้ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดตรังผู้มีจิตศรัทธาไม่เคยละเลยทอดทิ้งในพิธีกรรมการแห่เจ้าชมเมือง ทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกันของผู้คนอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้ง “กระบวนการประกอบพิธีกรรม” และ “รูปแบบการจัดขบวนแห่” ขบวนแห่ที่สวยงาม สะท้อนถึงแนวคิด ความเชื่อ ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีน

ขบวนแห่พระกิวทองไต่เต่มีการสืบทอดโดยผู้คนทุกสาขาอาชีพ ตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจนถึงเด็กและเยาวชน การสืบทอดพิธีกรรมจากรุ่นสู่รุ่นเกิดจากความศรัทธาที่มีต่อองค์พระกิวทองไต่เต่และการมีจิตอาสาต้องการจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีท้องถิ่น การจะรักษาประเพณีการออกแห่พระกิวทองไต่เต่ให้คงอยู่ได้นั้น หน่วยงานราชการในจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง เทศบาลนครตรัง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดตรัง ฯลฯ ควรจะประชาสัมพันธ์ประเพณีนี้ตามสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัด อาจจะปิดป้ายคำขวัญรณรงค์ประเพณีถือศีลกินผักเมืองตรังด้วยคำพูดท้องถิ่น เพื่อที่จะให้ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น “สวมชุดขาวพื้นเมือง เอาผ้าเหลืองคาดเอว พัดเกวด้วยเท้าเปล่า เข้าโรงพระคำอื่น” หรือปิดป้ายประชาสัมพันธ์เส้นทางขบวนแห่ที่สามารถเห็นได้ชัดเจน เพราะคนต่างจังหวัดที่เข้ามาท่องเที่ยวจะได้ทราบว่ามึงงานแห่เจ้า

ที่กำลังจะจัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ และควรเตรียมการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าอย่างน้อยหนึ่งเดือน หรือจัดทำเว็บไซต์ที่สามารถสืบค้นในอินเทอร์เน็ต เพื่อประชาสัมพันธ์งานนี้โดยเฉพาะ ทั้งภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ โดยแนะนำประเพณีถือศีลกินผัก เมืองตรัง ประวัติของศาลเจ้า เส้นทางขบวนแห่ พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น หรือประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุชุมชนจังหวัดตรัง เช่น สถานีวิทยุศรีตรังเรดิโอ FM 93.75 MHz สถานีวิทยุทัพบึงเวาไรตี้ FM 105.25 MHz สถานีวิทยุ อสมท จังหวัดตรัง FM 106.25 MHz สถานีวิทยุตรังซีดีเรดิโอ FM 107.35 MHz ฯลฯ แจ้งกำหนดการ วันและเวลาออกแห่ของศาลเจ้าที่แน่นอน เพื่อให้ประชาชนเตรียมตัวตั้งโต๊ะบูชาหน้าอาคารบ้านเรือน รอรับขบวนแห่โดยพร้อมเพรียงกัน ทั้งนี้ ภาครัฐควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้ามาเรียนรู้ประเพณีและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ร่วมกับผู้ที่มิจิตศรัทธาในศาลเจ้า กิวอ่องเอี้ย โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้กับศาลเจ้า ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในขบวนแห่ เช่น การถือธงเทพเจ้า ธงอวยพร หามกระเช้าดอกไม้ หามเกี้ยวองค์ศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมสำหรับเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เยาวชนเหล่านี้รักและหวงแหนประเพณีท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ตัว

งานประเพณีประจำปี พ.ศ. 2558 หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัดตรัง อาทิเช่น หอการค้าจังหวัดตรัง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตรัง ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน สาขาตรัง สโมสรโรตารีจังหวัดตรัง บริษัท โตโยต้าเมืองตรัง จำกัด ฯลฯ ต่างให้ความสำคัญกับประเพณีท้องถิ่นมากขึ้น เห็นได้จากการร่วมมือกันจัดโครงการประกวดภาพถ่าย “มองผ่านเลนส์เทศกาลกินเจตรัง 2558” เพื่อมุ่งเฟ้นหารูปภาพที่สร้างสรรค์ ทั้งในด้านของมุมมองและแนว

ความคิดผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในงานบุญประเพณีถือศีลกินผัก ประจำปี 2558 ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธา หรือพิธีกรรม เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ต่อไป จากกิจกรรมนี้เห็นได้ว่า หน่วยงานหรือองค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะผลักดันให้ประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ของจังหวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ให้คนรุ่นหลังรับเอาประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามไว้เพื่อจะได้สืบทอดต่อคนรุ่นหลังต่อไปได้

แม้จะปฏิเสธไม่ได้ว่า ทุกสิ่งย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่นเดียวกันกับชาวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมตามกระแสสังคมหลัก ความทันสมัย การรับแนวคิดพิธีกรรมจากต่างถิ่น ทำให้แนวคิดแบบเก่าเริ่มที่จะเสื่อมหายไปตามกาลเวลา และตามชั่วอายุของคน การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เตออกแห่รอบเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง ปัจจุบัน แม้จะมีการสวมใส่รองเท้าของผู้คนที่มิจิตศรัทธาในการร่วมแห่เกี่ยวพระกิวทองใต้เตออกแห่ ซึ่งในสมัยก่อนจะต้องเดินหามเกี้ยวด้วยเท้าเปล่าเท่านั้น แต่ก็เป็นที่ยอมรับจากสังคม เพราะปัจจุบันเส้นทางของขบวนแห่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ได้รับการอนุโลม มีการใช้ประคุดของภิกษุสามเณรมาคาดเอว ซึ่งในสมัยก่อนจะใช้ผ้าสีเหลืองเข้มคาดเอวเท่านั้น ปัจจุบันบางคนมีการนำเอาลูกกระพรวนสีทองมาห้อยติดกับสายประคุด นับวันจะผิ่ดเพี้ยนไปจากเดิม มีการสวมใส่เสื้อผ้าชุดสีขาวที่มีลวดลายเพิ่มมากขึ้น ทำให้ริ้วขบวนแห่ดูไม่สวยงามตามแบบคติแนวคิด “ขาวบริสุทธิ์” เห็นได้จากการใส่เสื้อผ้าชุดขาวที่มีการสกรีนลวดลายมังกร สีแดง สีทอง สีเหลือง หรือลวดลายตัวอักษรจีน คำว่า “เจ” (齋) สีแดง ซึ่งต่างจากสมัยก่อนที่ใส่ชุดขาว

ที่ไม่มีลวดลายใด ๆ ทั้งสิ้น เห็นแต่เพียงตราประทับ คำอันสีแดงพระนามองค์กวิหองไต่เต๋เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในขบวนแห่ยังคงมีการกำหนดเอกลักษณ์ในการแต่งกายของฮวดซือและร่างทรงที่จะต้องใส่ชุดขาวตามแบบฉบับดั้งเดิม คือ ใส่ชุดขาวเสื้อคอจีนแขนยาวที่มีกระดุมผ้าด้านหน้า และกางเกงขาเกวียใช้ผ้าสามเหลี่ยมพันแข้ง ซึ่งยึดการแต่งกายตามแบบนายเกียซาปี ผู้ริเริ่มการประกอบพิธีกรรมของศาลเจ้าเช่นเดิม ซึ่งแสดงถึงความศรัทธาต่อพระกวิหองไต่เต๋ที่เป็นรูปธรรม ที่ยังมีหน้าที่ในการกำหนดระเบียบแบบแผนพฤติกรรมของคนในชุมชน แม้ว่าบางอย่างอาจจะปรับไปตามสถานการณ์ แต่ก็ยังคงมีหน้าที่ในการหล่อหลอมพฤติกรรม สามารถโน้มนำผู้คนให้หันมาปฏิบัติตาม จนทำให้เกิดความสำนึกที่เรียกว่า ตัวตนทางสังคม (Public Self) สมาชิกก็จะรับเอาจารีต (Morals) มาสู่การปรับพฤติกรรมการกระทำของตนให้ตรงกับระเบียบแบบแผนที่สมาชิกในสังคมปฏิบัติ โดยเคร่งครัดต่อไปได้ อีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยขัดเกลาทางสังคม ก็คือ “ศาลเจ้า” ที่จะช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานและค่านิยมในสังคม โดยเฉพาะเด็กผู้ชายที่จะมีโอกาสเข้าไปเรียนรู้ระเบียบ กฎเกณฑ์ ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ ตามแรงความศรัทธาและความสามารถของแต่ละคน จนกลายเป็น “เด็กศาลเจ้า” ที่จะเป็นผู้นำและเป็นต้นแบบของพฤติกรรมที่ถูกต้องตามประเพณีดั้งเดิมในอนาคตต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากพิธีกรรมอัญเชิญพระกวิหองไต่เต๋ออกแห่รอบเมืองที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน **ด้านสังคมและการปกครอง** พบว่า พระกวิหองไต่เต๋เป็นลัทธิศักดิ์สิทธิ์ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนทุกระดับชั้นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นปกครอง ไม่ว่าจะเป็น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ประธานศาล ประธานหน่วยงาน ประธานบริษัท ฯลฯ มีความเชื่อใน

อำนาจของพระกวิหองไต่เต๋ด้วยเช่นกัน ต่างเชื่อว่า หากได้มาเข้าร่วมหามเกี้ยวในขบวนแห่ด้วยตนเองแล้ว ตนก็จะได้รับความคุ้มครองจากองค์พระกวิหองไต่เต๋ ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ชุมชนมีความสุขร่มเย็น แต่หากประพัตติตนมิชอบด้วยกฎหมาย บริหารงานด้วยความไม่โปร่งใส ก็จะได้รับบทลงโทษจากองค์พระกวิหองไต่เต๋ด้วยเช่นกัน เห็นได้จากการที่ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดตรัง เมื่อได้เข้ารับตำแหน่งปฏิบัติงานในท้องถิ่นภูมิลำเนาของตนเอง เมื่อเข้ารับตำแหน่งแล้ว ก็มักจะไปขอพรจากองค์พระกวิหองไต่เต๋ เพื่อความเป็นสิริมงคลในการบริหารงาน และเพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั่นเอง **ด้านการสร้างความสามัคคีในชุมชนท้องถิ่น** เกิดจากความเชื่อและความศรัทธาที่มีต่อพระกวิหองไต่เต๋ว่า มีดวงจิตวิญญาณที่ประทับอยู่ในศาลเจ้า พระกวิหองไต่เต๋จะมาปกป้องรักษาให้รอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งปวง แต่ถ้าใครกระทำการลบหลู่ บุคคลนั้นก็จะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ได้รับแต่ความโชคร้าย นอกจากนี้ ก็ยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดกำลังใจ เกิดการสร้างสรรค์ความสามัคคี ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในสังคม (Social Solidarity) เห็นได้จากการประกอบพิธีกรรม จะช่วยให้สมาชิกในสังคมมีความร่วมมือร่วมใจกัน ประพัตติและปฏิบัติตามข้อกำหนดในพิธีกรรมที่ตนเข้ามามีส่วนร่วม ดังเช่น ในพิธีกรรมอัญเชิญพระกวิหองไต่เต๋ออกแห่รอบเมือง เมื่อขบวนเกี้ยวพระกวิหองไต่เต๋ผ่าน ทุกคนก็จะนั่งคุกเข่าลงถวายความเคารพด้วยการก้มศีรษะจรดพื้น การที่ผู้คนในสังคมนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์องค์เดียวกัน จะช่วยสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้มั่นคงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาและการให้ความเคารพอย่างสูงสุด จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติจนถึงทุกวันนี้ **ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว**

พบว่า ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยเป็นศาสนสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดตรัง เพราะเป็นสถานที่ที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์จีนฮกเกี้ยนได้เป็นอย่างดี มีหลักฐานที่ยืนยันได้ว่า มีผู้คนอาศัยอยู่ในบริเวณละแวกนี้มาเป็นเวลาช้านาน ทำให้พื้นที่เดิมได้รับเอาวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมจากมณฑลฮกเกี้ยน ประเทศจีนเข้ามา ทำให้จังหวัดตรังมีอารยธรรมที่โดดเด่น ผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างพุทธเถรวาท พุทธมหายาน และศาสนาเต๋าตลอดจนความเชื่อดั้งเดิม จึงเป็นเมืองที่มีเสน่ห์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งที่ควรค่าแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และงานในแต่ละปีก็จะมีผู้คนจากสถานที่ต่าง ๆ เดินทางมากราบไหว้บูชาพระกิวทองใต้เต๋เป็นจำนวนมาก สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ธุรกิจที่ได้รับอานิสงส์จากประเพณีนี้มากที่สุด คือ ธุรกิจอาหารเจ และเสื้อผ้าชุดขาว ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมในการสืบทอดพิธีกรรมการแห่เจ้ารอบเมืองในสังคมไทย จึงเป็นกระบวนการที่ควรค่าแก่การศึกษา เพราะการทำความเข้าใจกระบวนการดังกล่าว จะนำมาซึ่งความรู้ ความเข้าใจการคงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์จีนในประเทศไทย การศึกษาเรื่องราวของชาวจีนทำให้ทราบถึงการรักษาและการสืบทอดความเป็นจีน ความเข้าใจความหมายในพิธีกรรมของบรรพบุรุษชาวจีน และการส่งผ่านความรู้ความเข้าใจสู่รุ่นลูกหลาน กระบวนการมีส่วนร่วมทางสังคมและแนวโน้มของการดำรงอยู่ของพิธีกรรมและประเพณีของชาวจีนในสังคมไทย กล่าวได้ว่า พิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต๋ออกแห่รอบเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรังนั้นยังคงยึดถือปฏิบัติเป็นประจำทุกปี ความเชื่อ

ความศรัทธาที่มีต่อพระกิวทองใต้เต๋ของบรรดาลาชนยังคงมั่นคงแน่วแน่ เจ้าหน้าที่ที่ประกอบพิธีกรรมก็ปฏิบัติภารกิจด้วยความมุ่งมั่น อันแสดงให้เห็นถึงการได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และสืบสานพิธีกรรมนี้ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด

ข้อเสนอแนะที่มีต่อพิธีกรรมอัญเชิญพระกิวทองใต้เต๋ออกแห่รอบเมืองของศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง ดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้คนและเยาวชนในพื้นที่ได้ “รับรู้” (Awareness) เรื่องราว ตำนาน และความเชื่อประจำท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นตำนานจากถิ่นกำเนิด หรือตำนานเรื่องเล่าจากคนรุ่นเก่าในท้องถิ่น
2. ควรจะส่งเสริมให้ผู้คนและเยาวชนในพื้นที่ได้ “เข้าไปเห็น” (Experience) ลงพื้นที่สัมผัสกับพิธีกรรม
3. ควรจะส่งเสริมให้ผู้คนและเยาวชนในพื้นที่ได้ “มีส่วนร่วม”(Engagement) ในการสืบทอดพิธีกรรมนี้มากขึ้น และ
4. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้คนและเยาวชนในพื้นที่ได้ “เข้าถึง” (Value) ความหมายที่แท้จริงของพิธีกรรม ตลอดจนรู้คุณค่าต่าง ๆ ของพิธีกรรม ที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้ได้ไปสัมผัสและเป็นมงคลแก่ผู้ที่ได้ไปเข้าร่วมพิธีกรรม

จะเห็นได้ว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นวิถีทางแห่งวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นในสังคม ทำให้ผู้คนในสังคมมีความรู้สึกว่าเป็นพวกพ้องเดียวกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ รู้สึกหวงแหนในทรัพยากรที่มีอยู่ และพร้อมที่จะอุทิศตนในการอนุรักษ์และสืบทอด เพื่อให้วัฒนธรรมของตน

อยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงและยังคงเป็นเอกลักษณ์จนถึงทุกวันนี้

บรรณานุกรม

Attagara, Kingkeo. 1977. **Folkloristic**. Bangkok: Kurusapa Printing Press. (in Thai).

กิ่งแก้ว อรรถาภกร. 2520. **คติชนวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

Chulalongkorn University Alumni Association. 2007. **Book of Remembrance Commemoration Rachanusorn: Letters of King Chulalongkorn Rama V Visited Malaya**. Bangkok: Duendula Printing House. (in Thai).

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สมาคมนิสิตเก่า. 2550. **หนังสือที่ระลึกปิยมหาราชานุสรณ์ พระราชหัตถเลขา ในรัชกาลที่ ๕ เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

Jongwutiwes, Niran. 1984. **The Public Participation in Development**. Bangkok: Mahidol University Press. (in Thai).

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

Kew Ong Yeah Shrine. n.d. **History of Vegetarianism in Trang**. Trang: Kew Ong Yeah Shrine (in Thai).

ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย. ม.ป.ป. **ประวัติการกินเจ จังหวัดตรัง**. ตรัง: ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย.

Klaisuban, Prathueang. 1988. **Folk Culture**. Bangkok: Sutthisan Press. (in Thai).

ประเทือง คล้ายสุบรรณ. 2531. **วัฒนธรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพมหานคร: สุทธิสารการพิมพ์.

Pattranupravat, Ruenkaew. 2011. **The Transmission of the Chineseness (through Understanding the Meaning and Religious Symbols) to the Descendants of the Chinese in Thai Society**. Bangkok: University of the Thai Chamber Commerce. (in Thai).

เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ. 2554. **การสืบทอดความเป็นจีนผ่านการทำความเข้าใจในความหมายและสัญลักษณ์ทางศาสนาของชาวจีนสู่ลูกหลานในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

Reungnarong, Praon. 2013. **Mali Sritrang: The Documentary from the Southern City**. Bangkok: Satapornbooks Press. (in Thai).

ประพนธ์ เรืองณรงค์. 2556. **มาลีศรีตรัง สารคดีจากเมืองใต้**. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.

Royal Thai Institute. 2013. **Dictionary of the Royal Academy of 2554**. Bangkok: Royal Thai Institute. (in Thai).

ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

Suksamran, Somboon. 1987. **Religious Beliefs and Rituals of the Chinese Community Inhabitants**. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai).

สมบูรณ์ สุขสำราญ. 2530. **ความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมของชุมชนชาวจีน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Tanmahapran, Charoen. 2001. **Local Tradition in Thailand**. Bangkok: Sangdad Puandek. (in Thai).

เจริญ ตันมหาพราน. 2544. **ประเพณีท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: แสงแดดเพื่อนเด็ก.

Thailand. Office of the National Culture Commission. 2004. **The Operating Manual of the Council of Cultural Affairs and the Cultural Resource Guide**. Bangkok: Express Transportation Organization Press. (in Thai).

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2547. **คู่มือแนวทางปฏิบัติการดำเนินงานของสภา**

วัฒนธรรม และคู่มือวิทยากรกระบวนการ วัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร: องค์การ รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

Thanomsri, Manop. 1987. "Chinese Ancient Buildings in Thailand." **Kurubalitat** 12, 1: 58-61. (in Thai).

มานพ ถนอมศรี. 2530. "อาคารจีนเก่าแก่ในเมือง ไทย." **คุรุปริทัศน์** 12, 1: 58-61.

Trang Municipality. 2006. **Trang Province under Royal Graciousness**. Bangkok: Workpoint. (in Thai).

เทศบาลนครตรัง. 2549. **แลหลังเมืองตรัง ได้ร่วม พระบารมี**. กรุงเทพมหานคร: เวิร์คพอยท์.

Jessada Ninsa-nguandecha received his Ph.D. in Chinese Philosophy from Beijing Normal University, P.R. China. He is currently a full-time lecturer at the School of Humanities and Applied Arts, University of the Thai Chamber of Commerce. He teaches Chinese language, Chinese-Thai Translation and also China Review. His research interests focus on Chinese traditions and cultural awareness as well as the overseas Chinese in Thailand.